

Pismena volilna pravica za milicarje.

V Clevelandu je pritisnila vročina.

POLICIJSKA IGRA MED OTROCI IMA SLABE POSLEDICE. — HUDA VROČINA V CLEVELANDU. — STAR POLICIJSKI GRAFT. — POSKUŠNJE Z NOVIH HIDROPLANOM. — BOJ MED BELIMI IN ČRNIH V DETROITU. — ROMAN IZ "MALE ITALIJE" V KANSAS CITY. — UTOPISTI SO BANKROTI. RALI.

Utopistična zemljiška družba je pogorela.

Springfield, Ill., 25. avg. — Guvernir Dunne je brzojavno pozval celotno državno legislaturo, da naj izrečejo za izredno sešadajo v svrhu, da sprejemajo dodatke k volilnim zakonom, ki bi dovolili milicarjem voliti pri predsedniških volitvah v novembru. 10.000 črnih milicarjev v Texasu je skoraj ob volilno pravico, če to je tam ob času volitev, in Guvernir bi rad, da smejo voliti belci. Za tak dodatek k volilnemu zakonu je potrebna dvotretninska večina glasov v legislaturi.

Chicago, Ill., 24. avgusta. — Enabiti samokres je zopet povzročil nesrečo, ko sta enajstletni Herman Freundrich in štirinajstletni Herman Heshin igrala "robarje in policarje."

Freundrich je dejal Heshinu: "Ti boš tolovaj, jaz pa policar." Heshin je šel na dvorišče, da bi skozil zadnja vrata v hišo. Ko je deček vstopil, je Freundrich sprožil in njegov prijatelj je zgrudil na tla, zadet v glavo.

Prepeljali so ga v bolnišnico in zdravnik izjavljal, da je malo ranj, da okrevaja. Stariši ne puščajte ležati nabitih strelnega orožja, da ga lahko dosežejo otroci.

Cleveland, Ohio, 24. avgusta. — Ezenosna je bila vročina tukaj v nedeljek. Ob štirih popoldne je zahal toplomer 104 stopinj. Vročina je zahtevala mnoge žrtve med deteti.

Alliance, O., 24. avgusta. — Ot Williams, ki je vodila hišo imenovano v Alliance, je pričala pred mestnim svetom, da je plačala R. R. Francu, policijskemu čelniku, 1.000 podkupnine.

Zelma Burch je pričala, da je plačala policijskemu načelniku \$150 podkupnine. Policijski načelnik je trdil, da nikdar prejel centa podkupnine, da ga hoče župan Westover raviti iz službe, ker ne soglašajo njegovim političnim načell.

Cincinnati, O., 24. avgusta. — Riley Wasleyju ni prav nič pomagalo, ko je pokazal zvezdo in jhal, da je policijski načelnik iz Huntingtona, W. Va.

Policijski Wright in Giovannini aretirala neko osebo, ko se ima je pridružil Wasley, da poa ga izvršiti aretacijo.

"Kdo ste?" ga je vprašal Wright. "Takoj pokažem," se je odrekel Wasley, odpel jopič, pokazal policijsko zvezdo in nadaljeval: "Jaz sem policijski načelnik Huntingtona, W. Va."

Policijska sta ga vzela s sabo in gnila proti njemu obtožnico iz nedostojnega obnašanja. Tudi dan je Wasley priznal, da zvezdo našel na cesti in da je našel iz Covingtona, Ky.

Bandusky, O., 24. avgusta. — Margaretta je bil odpuščen Parker, policaj na motorju, ker je streljal na nekega športnika, ki se ni hotel vati na njegov poziv.

Lasnikni avtomobilov in motorjev so zahtevali, da Parkarja pustijo, ker je vstavil vsako malo, če je vozila pet ali petdeset milj v uri. Edward Hinkley ni opravljal kot en dan službo policaja na motorju, ko je spoznal, kaj se mu za kulisami. Zahvalil se je

mestnim očetom za službo in jim priporočil, naj jo sami opravljajo. — Pametna je bila beseda!

Newport, News, Va., 24. avg. — Tukaj so preiskovali nov letalni stroj, ki se ga lahko rabi na suhem ali na vodi. Pri preiskovalnih vožnjah se je letalo v desetih minutah dvignilo 5.000 čevljev visoko in je letelo s hitriec 95 milj v uri. Vodo zapusti po 150 jardi.

Preiskovalne vožnje so se udeležili trije mornariški častniki.

Washington, D. C., 24. avg. — Svetovna produkcija sirovega petroleja v letu 1915 je znašala 426.892.673 vedrov. V Združenih državah je bilo proizvedenega 281.104.104 vedrov, v Rusiji 65.548.062 vedrov in v Mehiki 32.910.508 vedrov.

Cincinnati, O., 24. avgusta. — Strela je vdarila v Antona Westermena in ga oamnila. Dobil je hude opekline, a najhujšnje je bilo, da je ležal 150 čevljev proč od mesta, ko je prišel k sebi, na katerem je treščilo vanj.

Toledo, O., 24. avgusta. — Po hudem naporu se je posrečilo vromileem odpreti varnostno šrambo Peoples Credit Jewelry Co., pa so morali oditi praznih rok. Pustili so ležati \$3.000 in dragulje nedotaknjene. Najbrž so se vstrašili kakšnega kuma, pa so pobegnili.

Detroit, 24. avgusta. — Več kot trideset zamorcev, mož, žen in otrok je zapustilo Wyandotte, ker jih belopoltni ugrožajo.

Boj je nastal, ker se na plični kari ni hotel zamorec enakniti belopoltni ženi. V boju je bilo več zamorcev in belopoltnih ranjenih, en zamorec pa vbit.

Ravnatelj cestnoželezniške družbe se od smeja drže za trebuh, ker se pasazirji prepeajo med seboj, dasi je krivda na strani cestnoželezniške družbe, ki ne postavi toliko voz v službo, da bi imel vsak pasazir svoj sedež, do katerega je upravičen, ker mora plačati zanj.

Kansas City, Kans. 24. avg. — Neznani zlikovci so skozil klet prodrli v delavnico za žensko obleko Hadden & Woodina na 218 E. Enajsti ulici in odvzeli ženske obleke v vrednosti \$1.465,50. O tatovih nimajo sledu.

Kansas City, Kansas, 24. avg. — Žalostno je končal roman za Felice Ognibenija, ko je prisegel pred mestnim pisarjem, da je star 34 let in je pokazal na 16letno Pavlino Palermo, da je njegova nevesta.

V tem trenutku sta se dvignila detektiva Louis Olivero in Dwight Gilson kot dve pošasti, prekinila sta ceremonijo in proglasila Ognibenija aretiranim radi vpljenja dekleta.

Pavlina se je zarežala kot hudoben škrt, oči so se ji zaliskrile in rekla je poredno: "Zdaj veš, zakaj sem rekla, da te poročim." Prizor se je takoj spremenil. Detektiva in Ognibenij so šli v prednjo sobo, kjer so aretirali še tri Talijane radi vpljenja.

Ko so v mali Italiji izvedeli, kaj se je zgodilo, so ljudje drli skupaj, da spuste svojo jezo nad Ognibenijem. Imeli so Ognibenijarja že na kari, ko so se stezale roke po njem, da ga potegnejo doji in napravijo sodbo z njim, in z (Dolje na 2. strani, 6. kolona)

Železniške družbe bodo danes predložile koncesije.

Konvencija newyorške državne federacije. — Stavka minceev. — Pritisk na pekovske stavke. — Štrajk in policija. — Lep uspeh delavske zadružne tovarne. — Vesti iz bojišča v Minnesoti.

Železniške družbe so v škripah. Washington, 25. avgusta.

Danes se bo menda odločilo, dali bo spor med železničarji in železniškimi družbami mirno končan, ali bo le prišlo do stavke.

Predsedniki družb so sestavili program koncesij, ki jih zahtevajo od predsednika Wilsona in od železničarjev. Wilson je že vprašal zastopnike železničarskih uni, da li bodo sprejeli koncesije in zastopniki so odgovorili, da jih bodo vzeli v resen pretres, samo če v načelu ne izpreminjajo Wilsonovega načrta za poravnave.

Železniške družbe se menda še kesajo, da so se izjavile za osemurni delavnik, ne da bi imele v naprej kako jamstvo za zvišanje voznih cen. Iz tega sledi, da vprašanje štrajka še ni rešeno.

Delavstvo se mora bojovati, če hoče kaj doseči.

Glenn Falls, N. Y., 24. avgusta. — Konvencijo "Ameriške delavske federacije" države New York sta pozdravila James Lynek in John P. Mitchell, člana državne komisije za delo. Povdarjala sta, da je živa potreba za delavce odškodninski zakon za poškodbe, ki pa mora biti tak, da bo vsak mož, vsaka žena ali vsak otrok, ki ponareči pri delu, tudi res dobi odškodnino in ne miloščine.

Bascomville, O., 24. avgusta. — Spremembe predloge k odškodninskemu zakonu, da ni nič dobrega ostalo na njih.

In kaj je vzrok, da delavstvo nima dobrih zavarovalnih zakonov v Ameriki? Premalo se briga za politiko. Mesto da bi se vse strokovno organizirano delavstvo tesno združilo politično v socialistični stranki, pa mnogi capljajo za demokrati in republikanci in prosijo tam, kjer bi imeli zahtevati. Buržoazni političarji dobro vedo, da strokovno organizirano delavstvo v Ameriki ni politično edino, zato je socialna zakonodaja v Ameriki šepava.

In če hoče delavstvo kaj doseči, se mora politično organizirati in bojevati z glavnico za svoje pravice.

5.000 brivcev stavka.

New York, 24. avgusta. — Maršidko, ki je v torek zjutraj šel v brivnico v dolgem New Yorku, da se obrije, je debelo gledal, da ni briven, da ga namaže in reši neljubih ščetin. Preostalo mu ni drugega, če je hotel biti obrt, da je šel v goreni New York in priiskal tamkaj brivnico.

Pet tisoč brivcev je zastavkalo, ki zahtevajo krajši delavnik in zboljšanje mezde. Brivci pravijo, da je človek sit dela, če je od osmih dopoldne do osmih zvečer v brivnici. Poleg zahtevajo \$13 dolarjev minimalne tedenske plače. Od Batteryje do štirinajste ulice počiva delo v brivnicah, če ne dela gospodar.

V torek ob osmih dopoldne so prvi štrajkarski odbori, sestoeji iz 25 štrajkarjev, pričeli prihajati iz glavnega stana na 175 Broadway. Dva tisoč brivcev je zastavkalo v teku ene ure in ko so se zbrali v dvorani Forward, 175 E. Broadway, so se organizirali v skupino po petindvajset, da "potegnejo" še druge iz brivnic.

Do sporov ni prišlo nikjer. V nekaterih brivnicah so naročniki ostali na stolu, da so imeli eno stran obrito, na drugi se jih pa držala milnica. Taki služaji so bili redki. Brivci so bili instruirani, naj se poslužijo le mirnih sredstev, da pregovore tovarke, da se pridružijo stavki. Malo je bilo treba prigovarjati, ker je

vsakdo vedel, kaj ima storiti, ko se zaupnik stopil v brivnico.

Delodajalci, organizirani v Master Barber's Association, so se še dan zvečer sešli v dvorani Huntington, da razpravljajo o zahtevah pomočnikov. Razprava je bila vroča in trajala je dolgo, do definitivnega zaključka pa le ni prišlo.

Permanentna sodnijska prepoved proti pekovskim pomočnikom. New York, 24. avgusta. — Pekovski uniji šte. 3 v Brooklynu je bila izročena permanentna sodnijska prepoved, ki jo je podpisal sodnik F. E. Crane.

Sodnijska prepoved prepoveduje, da se vtikati v biznis Teodorja Heitkamperja, peka na 519 Knickerbocker ave v Brooklynu. Heitkamper je prošil za sodnijsko prepoved, da odpravi stavkovne stavke od njegove delavnice, ki strajajo delavnice od 11. junija, od tlej je bila stavka proglašena.

Mnogo odjemalcev Heitkamperja simpatizira s štrajkaškoimi pekovskimi delavci in ni jim všeč, da je Heitkamper prošil za sodnijsko prepoved.

Test proti obnašanju policije. New York, 24. avgusta. — Moris Waldman, organizator delavstva, ki izdelujejo karteje iz kartona, je obiskal policijski podkomisarja Lorda in je protestiral proti sdruženju policije z delodajalci in klateži. Waldmann je predložil dokaze, da so klateži pretepali ženske v navzočnosti policajev.

Lord je na to prečital instrukcije, ki jih je izdal policijski komisar Woods policijem, ki strajajo tovarne. V instrukcijah je jasno povedano, da imajo stavkovne straže pravico nagovarjati stavkokaže, da puste delo, kadar odhajajo na delo, ali se od dela vračajo domov.

Waldmann je pripomnil, da se policaji ne ravna po teh navodilih.

Lord je obljubil, da takoj uvede preiskavo in če pronajde, da se policaji ne ravna po instrukcijah, da takoj nastopi proti njim. Dejal je tudi, da bo skrbel, da klateži ne bodo več nadlegovali žensk na stavkovni straži.

Med delodajalci se je pojavila nesloga. Nekateri delodajalci so obiskali Jacob Pankana, advokata delavske unije, in mu povedali, da hočejo odstopiti od zveze in se poravnati z delavci. Rekli so, da se ne strinjajo z voditelji zveze, ki hočejo z izstradanjem prisiliti delavce, da se vrnejo v staro sužnost.

Delavska zadružna tovarna vspeh. Salem, W. Va., 24. avgusta. — Pred šestimi letimi je tukajšnja steklarna prišla na boben in je bila prodana za \$16.000. Združilo se je 64 belgijskih delavcev, vsak je položil \$100, ki so jih dali za nakup tovarne. Ostalo vsoto so si izposodili pri neki lokalni banki.

Ko so dobili lastniki prepis, so se delavci resno oprljeli dela. Vsakemu so odkazali nalogo, po njegovih zmognostih. Z nekim pittsburskim trgovcem so napravili (Dolje na 2. strani, 4. kolona)

VREME.

Chicago in okolica: Jasno in hladno v petek in soboto. Severno-zapadni vetrovi.

Illinois: Jasno in hladno v petek in soboto, zlasti v severnem delu države.

Temperatura zadnjih 24 ur v Chicagi: Najvišja: 87, najnižja: 65 stopinj.

Francozi so vzeli Mau-repas.

Grška naslopa z orožjem proti Bolgarom.

ZAVEZNIKI NA FRANOSKEM SO ZOPET IZTRGALI NEMCEM PAR STO JARDOV ZEMLJE IN PAR UTREBNIH VARI. — NEMCI V OFENZIVI V VOLHINJI. — RUSI SO V DRUGO VZELI MUSH V ARMENIJI. — BOLGARI SE VEDNO V OFENZIVI. — VROČI BOJI V KARPATIH. — ITALIJANI NE MOREJO NAPREJ.

Submarinka "Deutschland" doma.

ZADNJE VESTI.

London, 25. avg. — Francozi so včeraj osvojili Maurepas in Angliji so vzeli nadaljnjih 300 jardov zemlje južno od Thiepvala. Oclery je še obkoljen od naših čet.

Sofija, 25. avgusta. — Bolgari so prodrli dalje med jeserom Presba in reko Strumo in okupirali dva mesta.

Atena, 25. avg. — Grške čete v Seresu je smiraj sadružujejo Bolgare, da ne morejo naprej. Iz vseh strani Grške hite prostovoljci, častniki in vojaki, v Solun s namenom, da se pridružijo zaveznikom in pomagajo hraniti Grške pred bolgarsko invazijo.

Petrograd, 25. avg. — Nemci so začeli napadati ruske pozicije na zapadnem bregu Stokhoda, toda bili so odbiti.

Petrograd, 25. avg. — Ruske čete so reokupirale Mush v Armeniji in vjele 2400 Turkov v bitki pri Rachtu.

Berlin, 25. avg. — Zavezniške čete v grški Makedoniji se umikajo.

Copenhagen, 25. avg. — Vlada danskega parlamenta je včeraj sklenila, da se naj pogodbno prodajo španske Indije Zdrženim državam predloži volilom v rešitev, ali pa naj se odloči do po vojni.

SPLOŠNI PREGLED.

Položaj na Balkanu je še vedno kritičen in nerazvozljan. Poročila iz balkanske fronte so si v konfliktu, kakor so bila prvi dan naglo izbruhnjene protiofenzive centralnih sil, in ravno tako zamotana so poročila o stališču Rumunske in Grške. Kajti tudi Grška je zdaj na "robu vojne" na strani entente, in ne samo na robu, temveč v resnici je že v vojni brez vsakega ultimatum in brez vsake napovedi. Vesti iz Aten se glase, da je bolgarska invazija grške Makedonije silno razburila grški narod in povsod pojejo slavo hrabrim garnizijam, ki so se dale pobiti do zadnjega moža v branu pred sovražnikom. Mesto Sere je pod bolgarskim bombardementom in Grki so pripravljeni braniti mesto do zadnje kaplje krvi. V Solunu se je organiziral patrijotičen Romitej, ki je izdal oklice za prostovoljce v obrambo grške Makedonije in prvi dan se je priglasilo 400 mož. Iz Sereza poroča polkovnik Kristodoulos, ki načeljuje tamošnji garniziji, da je grška garnizija v Fca Petri branila vsako ped zemlje in Bolgari so okupirali kraj šele tedaj, ko je obležal zadnji grški vojak. Ravno to se je zgodilo v Starehiti in v Kilkitehu, kjer je 150 brambovev izgubljenih. Grki bodo tudi branili Kavalo. Pristaki bivšega ministrskega predsednika Venizelosa vodijo kampanjo za vojno na strani zaveznikov in vladar je zdaj videti kakor brez moči. Glede bojnega položaja poročata Berlin in Sofija, da še vedno napreduje nemško - bolgarska alijanca na obeh krilih. Zavezniški bojni stan v Solunu pa razglasa, da je sovražna ofenziva ustavljena in da so zavezniki na nekaterih krajih prodrli v nemško - bolgarsko črto. Iz Soluna tudi poročajo, da je Turcija poslala Bolgarom in Nemcem pojačenja; turške čete, ki so bile namenjene za nadaljno pojačanje v Galiciji, so zdaj odšle na balkansko fronto.

Na Francoskem imajo Angliji zopet par sto jardov dobička v

bližini Thiepvala. Ravnotako poročajo Francozi o majhnem vspehu pred Verdunom. Vsekakor izgleda, da se položaj na zapadni fronti zopet vrača v prejšnje zakopno vojskovanje.

Rusi poročajo o vspehih v Karpatih, kjer so okupirali dva gorška vrha uprav na ogrski meji; drugače pa nimajo kaj poročati. Berlin pravi, da se ni zgodilo nič posebnega na vsi ruski fronti od Baltika do Karpatov v zadnjih 24 urah.

Italijani se zdaj bolj zanimajo za tirolske hribe, kjer se po njihovem poročilu vrše večji boji. Na Goriškem so večidel artilerijski spopadi brez infanterijskih bojev. Rim se neuradno hvali, da je bilo v četah, ki so okupirale Gorico več tisoč ameriških Italijanov.

Uradna poročila slede:

BALKANSKA FRONTA.

Franosko poročilo.

Solun, 24. avg. — V centruu so zavezniške armade obdržale in utrdile vse pozicije, ki so jih osvojile med Moglenico in Beleskim pogorjem. Srbi prodirajo dalje severno od Strupine na zaraščenih pobočjih Kukuruz. Francozi so odbili nočni napad Bolgarov na vas Parnis južno od Belesa, katero smo okupirali pred kratkim. Na desnem krilu ob Strumi in na levem proti Ostrovu je sovražna ofenziva ustavljena. Sovražni aeroplan je bil izstreljen blizu Bresta pri Doiranskem jezuru.

Angleško poročilo.

London, 24. avg. — Na fronti v okoliših Doirana je bilo močno artilerijsko bojevanje, toda brez infanterijskih akcij. Ob reki Strumi je zavezniška artilerija razpršila Bolgare, ki so se zakopali v jarke na levem bregu. Sovražna artilerija je bombardirala most čez Strumo v Orljaku. Srbi držijo svojo črto, kakor je bilo poročano še včeraj.

Nemško poročilo.

Berlin, 24. avg. — Nemško-bolgarske čete so imele dober napredok zapadno od Ostrovskega jezera, kjer so počistili sovražnika iz višin. Ponovni srbski napadi v okoliših Moglenice so bili odbiti.

FRANOSKA FRONTA.

Angleško poročilo.

London, 24. avg. — Južno od Thiepvala smo vzeli nadaljnjih 200 jardov nemškega zakopla, vsled česar se je izravnala naša črta in so bile ojačene naše pozicije. Sovražna artilerija, ki je bila precej aktivna, je utihnila na treh krajih vsled protibombardiranja naših težkih topov, kojih ogenj je bil zelo učinkovit. Megleno vreme so izrabili nemški letalci z metanjem bomb na več krajih, ali čim se je izgubila megla, so naši avijatikci napadli Nemce in padli so najmanj štiri sovražni aeroplani; več drugih je pa bilo poškodovanih in nekaj se jih je spustilo na tla. Na naši strani ni bilo nobenih izgub. Naši poizvedujoči letalci so imeli veliko vspeha in njim je kmalu sledilo zračno bombardiranje važnih sovražnih postojank.

Franosko poročilo.

Pariz, 24. avg. — Severno in južno od Somme je bilo ves dan artilerijsko bojevanje, ki je bilo (Nadaljevanje na 3. strani, 1. stopec.)

na dva centa pri milji. Ljudstvo mora izbrisati iz svojega spomina, da je Hughes kot guverner vetiral zakon, ki je določal, da ženske kot učiteljice dobe enako plačo z moškimi učitelji. Delavstvo naj pozabi, da je Hughes kot sodnik glasoval z večino, ki je potrdila, da se klobučarskim delavcem v Danburyju v interesu fabrikantov zapleni njih premoženje. Delavstvo ne sme vedeti, da je Hughes vselej dobro vedel, kje je njegovo mesto, če je prišlo do konflikta med kapitalisti in delavci.

In "Tribuna," če danes zagovarja štrajkajoče delavce, hoče, da delavstvo pozabi, kako je pisala pred enim letom o štrajkarjih; hoče da se ne spominja, kako so javni uradniki, izvoljeni na republikanskem tiketu, pestili delavce, če so zahtevali svoj delež v industriji. Od tukaj prihaja, da kaže "Tribuna" delavstvu prijazno lice.

Delavci ne potrebujejo kapitalističnih listov, pa naj bodo republikanski ali demokratični, da bi zagovarjali njih interese. Intelligentni delavci niso danes več odvisni od dobrohotnega despotizma trustovske korporacije in tudi ne od naklonjenosti kapitalističnih dnevnikov, če se bojujejo za zboljšanje svojega položaja.

Delavstvo ima danes svoje časopise, svojo strokovno in politično organizacijo. Delavstvo se zanesa lahko le na svojo moč, ki raste in se veča, ki bo končno strmoglavila kapitalizem in uvedla socializem v dobro ljudi na svetu.

V Avstriji in Rusiji tudi ni hujske.

Melbourne, 1. avgusta. (Pismo poročilo). — Takozvano delavsko ministrstvo v Avstraliji je dobilo vsled "vojne zakona" absolutno oblast, da lahko omeji državljanske pravice samovoljno. V začetku so mislili, da se ta oblast razteza le na vojaške stvari, ali kaj ni danes vojaško? Ko je ministrstvo spoznalo, da socialisti ne bodo vbogali kralja, kapitalistov in njihov hlapcev, je pričelo zanje preganjanje na podlagi vojne zakona. Bila je uvedena cenzura po pravem ruskem vzoru, svoboda govora potlačena in proglašena vlada sablje. Sodrugi se niso umaknili pred temi odredbami. Tako podaja danes Avstralija sliko, ki spominja na Rusijo pred revolucijo leta 1905. Pregarjanja so pričela takoj v prvih mesecih in danes ni nič boljše.

Prvič cenzura. Melbournski "Socialist" je najboljši dokaz — boljše ga ni treba iskati. Priobčil je članek o preganjanju židov v Rusiji, pisan stvarno in mirno, vsebuječ večidel govore v dumi, večinoma govore kadetov Friedmanna in Miljukova. Ta članek je cenzura delavskega ministrstva popolnoma spala.

Malopridno delo cenzure je prepoved knjige ameriškega socialista Kirkpatricka "War — What for?", ki je izšla že pred sedanjim ljudskem klanju.

Drugič svoboda govora! Že prebivajo v politično svobodni Avstraliji politični zločinci v ječah, ki nimajo drugega na vesti, kot da so se poslužili ustavno zajamčenih pravic in so odprto in jasno povedali svoje mnenje o vojni in o odredbah vlade, ki je izvoljena od ljudstva.

Tretjič zborovalna svoboda. Boji se tukaj odigravajo na ulicah v formi pouličnih demonstracij. Poleti se obdržavajo po stari, dobri angleški navadi shodi na ulicah. Te shode je treba naznaniti lokalni policiji. Socialisti so to pravico izrabili, da razširijo agitacijo proti vojni v širih ljudskih krogih.

Kako so preprečili take shode, o tem piše "Socialist" sledeče: "Komaj je bil shod odsvetojen na nezadane stavbišču na Harbyjevi cesti, že je prišla na lice mesta tolpa vojakov pod vodstvom uniformnega saržanta in je s silo prišla shod. Ljudstvo se je postavilo v bran proti početju vojakov in jih porinilo izven shodnega kroga. Komaj je začel govoriti, so ga bombardirali z jabolki.

Fina godba.

A. — Ali vam je kaj koristilo učenje godbe Vase hčere?

B. — To je gotovo, kupil sem hiše na vsako stran moje domače je za polovico cene.

SOME OF GREAT BRITAIN'S NEW "SUBMARINE CHASERS"

Anglija je naročila v Ameriki večje število posebnih čolnov, ki jih imenuje "gonjače nemških submarink", da s njimi preganja podvodne ladje okrog britskih otokov. Slika prikazuje nekaj teh čolnov, ki jih izdelujejo v South Bostonu.

DOPISI.

Chisholm, Minn.

Dne 19. avgusta imeli smo v južni knjižnici finški dvorani javni ljudski shod, katerega se je vdeležilo okoli 130 ljudi. Vstop je bil dovoljen vsakemu. Govorniki J. W. W. organizacije so govorili v več jezikih. Nastopila je tudi naša znana agitatorica Elizabeth G. Flynn in žela burno pritrjevanje.

Drugi dan, 20. avgusta vprizorili smo stavkarsko demonstracijo. Bilo nas je okoli 800 oseb. Zbrali smo se skupaj v finški dvorani na Hibbingu in skupno s tamkajšnjimi stavkarji odkorakali z zvezdno zastavo na čelu proti rudniku Lytonia in od tam, na prednji Keewatinu na piknik.

Tam se nam je pridružilo še nekaj stavkarjev iz Nashwauka in Keewatina, tako da nas je bilo precej nad en tisoč skupaj. Ko smo se od dolgega pota malo odpohili in nekoliko pokrepčali, nastopili so začeli zopet razni govorniki, med njimi tudi naša znana agitatorica E. G. Flynn.

V Keewatinu je jamski superintendent mestni župan, kateri je prepovedal na mestnem ozemlju, vsak shod ali zborovanje in govorikov ne pustijo niti v mesto. Radi tega vzela je I. W. W. organizacija v najem nekaj državne zemlje, ki se nahaja blizu mesta, kjer se lahko vrše delavski shodi, govori, pikniki itd. To postopanje keewatinskega župana je zopet dokaz, kako znajo kapitalisti in njih sluge izrabiti politično moč, katero imajo v rokah proti delavcem.

Ko je bil spored končan, korakali smo v tri in pol ure oddaljeni Hibbing nazaj, kjer smo se razšli.

Pozdrav vsem stavkarjem v obeh železnih okrožjih!

Chisholmski stavkar.

Delavske vesti.

(Nadaljevanje iz prve strani)

podobno, da bo prodajal njih izdelke. Vsakemu delavcu so odkazali pošteno plačo, da je lahko preživel sebe in družino, preostanek je pa šel za odplačevanje dolga. Dolg je bil plačan v poldrugem letu, nakupljena je bila lepa zaloga sirovine in dohodki zopet pravično razdeljeni.

Tovarna obratuje le sedem mesecev v letu. V tem času producirajo delavci toliko stekla, da zadostuje za trg skozi celo leto. Dekler tovarna obratuje, dobi vsak delavec \$130 mesečno. Skozi pet mesecev, ko je tovarna zaprta, dobi vsak delavec sto dolarjev mesečno. Ta denar, ko delo počiva v tovarni, prihaja od prodane stekla v tem času.

Kadar tovarna obratuje, dela vsak delavec osem uri dnevno. Skozi pet mesecev, ko delo počiva v tovarni, dela vsak delavec le nekaj ur v tednu. Glavnica se je povišala na 26 tisoč dolarjev. Delavci so zadovoljni in mnogi med njimi so najbolj delavni v mestu.

V zadnjem času so delavci v okolici Salema kupili še dve tovarni. Zadrudniki so po narodnosti večina Belgijci.

Slovenski delavci, ki potujejo skozi Salema, naj si ogledajo tovarno, obenem naj pa tudi študirajo zadrudno metodo teh zadrudnikov, ki se je pokazala uspešna. Res je, da so belgijski delavci takorekoč rojeni zadrudniki, saj so imeli v Evropi pred vojno ogromne zadrude.

Uspeh zadrudništva v Salemu je mnogo pomagal, da je socialistično seme tudi med drugimi delavci padlo na rodovitna tla. Če ljudstvo vidi, da zadruga v malem uspeva, tem hitreje pride do prepričanja, da bo v socialistični družbi kruha, izobzrabe in razvedrila za vse.

Delodajalci pišajo že na drugo pisčalko.

Chisholm, Minn., 24. avgusta. — Kako radi bi videli jeklarski mogotei, da bi se štrajkarji vrnili na delo, ker ne morejo dobiti dobrih delavcev, dokazuje dejstvo, da se je superintendent Sinange kompanije zgasil pri unijskim odboru I. W. W. in izrekel željo, da ima štrajkarjem sam nekaj za povedati osebnega. Rad bi pa videl, da bi se stvar opravila v mestni hiši.

Odbor mu je povedal, da delavcem ni treba hoditi v mestno dvorano, ker je zanje dosti prostora v Finski dvorani. Tje lahko pride tudi superintendent in pove štrajkajočim delavcem, kar ima na srečo. Govoril bo lahko raz o der, kakor mu je zrasel jezik in slisal bo tudi odgovor delavcev. Superintendent je pritril, da je s tem zadovoljen.

Dne 22. t. m. popoldne ob dveh so se zbrali delavci v Finski dvorani in čakali na superintendenta. Mesto njega je prišel v pisarno Finske dvorane župan Weber in povedal, da superintendent nered govori pred tako veliko množico ljudi, naj se izvoli odbor šestih delavcev, ki naj pride v mestno hišo h konferenci. Delavci so to ponudbo odklonili, ker superintendent lahko pove vsem, kar misli povedati šestim delavcem.

Delavci niso divjaki in vsakdo lahko stopi pred nje in pove, kar ima na srečo.

Kompanisti bi radi videli, da bi se delavci dali premočiti s praznimi obljubami, ki bi le tolike časa trajale, dokler se besede ne ohladijo. Ali iz te moke ne bo kruha? Če nočejo priznati delavskih zahtev, naj ruda ostane pod zemljo, ali naj jo gredo pa sami spravljati na svetlo. — Član unije.

Bellaire, O. Sodrugi Allan L. Benson, kandidat socialistične stranke za predsednika Zed. Držav, pride v nedeljo, 3. septembra v Bellaire, kjer bo govoril ob pol treh popoldne v Elk Grand Theatre. Rojaki, ne zamudite te prilike, ter se v obilnem številu vdeležite shoda.

Poročevalce.

DROBTINE IZ STAVKE V MINNESOTI.

Hibbing, Minn. Luka Arlieh in Vacaji Veranech sta bila od Mr. & Mrs. Mike Paripovich obtožena piketiranja. Arlieh je baj "grozil" Paripovichu, da se mu ne bo dobro godilo, če ne preneha s delom. Paripovich izjavlja, da je zaposlen pri neki lesni kompaniji, ki nima nič opraviti s štrajkom v železnih rudnikih, toraj bi morala biti štrajkarjem in ne štrajkarjem vseno, če on dela ali ne, kajti pri dotični lesni kompaniji ni štrajka. Sodnik je obsodil Arlieha na 40 dni zapora, Miss Vacaji Veranech pa je bila oproščena.

Virginia, Minn. Zasedanje porotnega sodišča začelo se je tu 22. t. m. Ker bo porota obravnavala zadev, tikačočih se štrajka v železnem okrožju, vlada povod veliko zanimanje za obravnave.

St. Paul, Minn. Wamens Welfare liga v St. Paulu, poslala je v stavkovno okrožje Mrs. L. Hamlin, ki bo preiskala razmere družin, katerih moške so zaprti. Mrs. L. Hamlin se je zelo zanimala za slučaj Milke Masonoviche iz Bi-

wabicka, kateri je naložila v Duluthu, ker se je doletela v zvezi z ubojem šerifa J. na. Mrs. Hamlin bo pripovedovala se jo izpusti na prosti. Milka Masonoviche ima najmlajšega otroka pri sebi v jedi, stan pa so doma pri boarderju. Hamlin se je zgrajala nad postopanjem oblasti in se je tudi, da bo preiskala nekatere druge ravnanja z štrajkarjeve od strani deputiranih.

Virginia, Minn. Tony Vedone, ki je obdolžen, da je v družbi Eliachiem napadel Joe Rado iz Biwabika, je bil aretiran pride pred sodnika Carya na hodni teden.

Denver, Colo. V kleti Swin Co. na 14. in Blake cesti je po ev zaloge amonije, in strup plini so preplavili celo mesto. Stirje delavci so se odpravili zadužilo se je mnogo kokoni. dljivi plini so se širili po vsi kolici.

Ameriške vesti.

(Nadaljevanje iz prve strani)

največjim trudom so poharj trafil, da niso vpletenjevali stali žrtve ljudske jeze.

Roman je pričel v soboto čer, ko je Pavlina sedela na sprednjem mostovju. Pridrži voz in na njem je sedela kot Voz je vstavljal, nekdo je skočil voza in šel k Pavlini in jo kopal, če se hoče peljati. Dela odgovorila, da ostane doma. to je prišel Felice s samokrv v roki in zapovedal dekletu, gre na voz. Pavlina je odgovorila da ne pojde. Prišla je na mostovž, a med tem je prišel tretji pomagač s puško v roki mostovž in ukazal materi, molči. Druga dva sta pogledala Pavlino, vrgla preprogo prek in jo odnesla na voz. Vor je dirjal, a na Independence se vdaril ob drug voz. Pri vaju je zloščilo oje in zlikovci so tagnili Pavlino z voza. Šlo Pavlino na karo do 2429 Pra in Ognibeni je moledoval Pno, naj ga poroči. Dekle je povedala, da ne mara zanj.

Na domu Lopera, šte. 343 jo zaprli v sobo. Tam so jo zaprli v soboto ponoči in v li. V. pondeljek s jo izpustili teku dneva je prišel dvakrat k Pavlini in jo vprašal, če je Ognibeni. Prvič je Pavlina klonila anubitev, drugič je sprejela. Drugi dan so ji nadiče, da se vrši poroka. končala z aretacijo junaka in govih tovarišev.

Panama, 24. avgusta. — Isthmian Land and Develop. Co., pred katero so anglijski alistični listi večkrat strank, je včas izrabljala socialne reklamne svrhe, je bankrot. Nekateri sanjači so hoteli banarja in drugih sredstev niti puščavo v paradiz; pa ni.

Kersey, Colo. 21. avg. — sander Peterson vsušenec v amsove farme, blizu tega se je vgriznil od klopotate vo roko, ko je delal na polju je bil daleč od zdravniške pomo si je rano izsasal in izrezal, žil nanjo tobaka, ki ga je zvečenje, obvezal rano in pil pol pinta žganja, kateri imel seboj. Predno je izkazalo svojo moč, se mu je šilo priti domov, kjer je se ni prebudil 16 ur. Ko se je dil ni čutil nobenih posledic je ugriza, pač pa je imel kanakega mačka.

Akron, O. 23. avg. — Yee Tin Hugh iz Cantona tajskem, ki se mudi v kjer preučuje gumijevu jo, prorokuje se čuo velika jo, in sicer čez 50 let. To je veliki preiskus moči, ki bo ta vojna končala, bodo tri velike države, ali ne, ki bodo obdržale vsi sicer Zedinjene države in Afrike. Zedinjene države in Avstralije in Zedinjene Brazilije. Po tem preiskavi bo torej stric Sam odšel v Brazilijo.

Greenwich, Conn. 21. avg. Mrs. Jul. Cojenski, stara 71 let, mati 13 otrok, od katerih je 11. Zadržila povila je trojico par dnevi na drojke.

Evropska vojna veštica iz Italije

(Uredništvo: 10. avgust 1916)

posebno vroče v okoliših Bellona in Estreosa. Na desnem bregu Mase (Verdun) smo izvedli briljanten napad na nemške pozicije med Fleuryem in utrdbami Thiaumonta, ki nam je prinesel kosa ozemlja in obenem smo vjeli 200 mož. Adjutant Doame je večeraj strlil šest nemških aeroplanov, ki je padel v okoliših Marchepota, severno-zapadno od Chaulnessa. Drugi so v bližini aeroplan je bil izstreljen blizu Roye.

Nemško poročilo.

Berlin, 24. avg. — Angleži ne preneajo ponavljati svoje napade med Thiepvalom in Pozieresom. Zapadno od Ovilera je bilo ponoči bojevanje na bajonet. Izgubo od gozda Foresta in v Maupesu je sovražnik napadel s ročnimi granatami, ali brez uspeha. Artilerija je bila zelo aktivna na obeh straneh. Južno od Somme pri Estreosu smo počistili Francoze iz majhnega dela zakopa, kjer so se držali od 21. t. m. in smo vjeli 143 mož. Na desnem bregu Mase (Verdun) smo odbili francoski napad v okoliših Fleurya. Dalje proti istoku je sovražnik napad izpadel nam v korist.

RUSKA FRONTA.

Nemško poročilo.

Berlin, 24. avg. — Od Baltika do Karpatskih gor se ni zgodilo nič važnega. V Karpatih so naše čete izboljšale svoje pozicije v Stari. Občini z okupacije nekaterih sovražnih pozicij. 200 Rusov je bilo vjetih in dobili smo dve strojni puški. Protinapadi so bili odbiti. Rusi so poskušali reokupirati izgubljeno ozemlje na obeh straneh reke Čarni Čeremoš, ali ni se jim posrečilo.

Avstrijsko poročilo.

Dunaj, 24. avg. — Fronta nadvojvode Franca Karla: Naše čete so odbile več ruskih napadov blizu Zabijske, južozapadno od Kolomeje Bistriice in v Tartarskem prelazu v Karpatih. Južozapadno od Zelona v Karpatih in zapadno od Delatina smo v vespelem spopadu vjeli 100 Rusov in vplenili dve strojni puški.

Rusko poročilo.

Petrograd, 24. avg. — V okoliših južno od Kreva, južnoistočno od Vilne, je sovražnik v torek vzprizoril plinski napad, ki se je dočela ponesrečiti in imel je velike izgube. Južno od Brodija so Nemei poskušali z ofenzivo na nekaterih točkah, toda naš topniški ogenj je odbil vse napade. Blizu izvirka reke Prut, južozapadno od Arduleza, so naše čete okupirale dva gorska vrha severno in južno od Keverskega pogorja na meji Ogrske.

ITALIJANSKA FRONTA.

Italijansko poročilo.

Rim, 24. avg. — Ponoči 22. avg. je sovražnik bombardiral naše pozicije v dolini Astico z veliko močjo, toda infanterijskih napadov ni bilo. Istočasno je skušal sovražnik prodirati med Casero in Zingarello in Casero Zubie Pastorale na planjavi Asiago, ali naš artilerijski ogenj je ustavil prodiranje. V okoliših Tofane so naše alpske čete po močni artilerijski prepravi osvojile sotočje avstrijske pozicije na zapadnem pobočju Tofane III. in v dolini Travenza. Sovražnik je imel velike izgube in v naših rokah je ostavil 40 vjetnikov. V okoliših Gorice se nadaljuje artilerijsko bojevanje. Avstrijski oddelek se je skušal približati Verbojici, toda naš topniški ogenj je je odpodil in je zapustil mnogo mrličev.

KAVKAZSKA FRONTA.

Rusko poročilo.

Petrograd, 24. avg. — S pomočjo našega brodogradništva smo pregnali Turke od obzračja Črnega morja na črti Ellen - Maden, kjer so pred kratkim začeli z ofenzivo. Zapadno od jezera Van v južni turški Armeniji se vpešno razvijeta naša ofenziva. Vjeli smo 175 mož in tri častnike. V prilogi 28 umikajočini se Turki smo jih veliko umrtili z bajonetom.

Rumunski poročila.

Berlin, 24. avg. (Brest-Litovsk). — Rumunski se ni odločilo, da li pojde v vojno ali

ne. Ne da se pa tajiti, da je vsa rumunska država preplavljena z ruskimi agitatorji in agenti ruske vlade, ki neumorno delajo za sžig na strani zaveznikov. Rusi se posebno trudi, da izposluje prehod ruskih čet čez Rumunijo, če je ne aktualno oboroženo pomoč.

London, 24. avg. — "Daily News" piše: "Gleda stališča Rumunke nam lahko služi časopisje v Nemčiji, ki je odgovorno za poročila, da je Rumunska definitivno sklenila stopiti v vojno na stran zaveznikov in da hoče dovoliti prehod ruski armadi na Balkan ali na Ogrsko. Ako Nemčija dovoljuje, da smejo te vesti svobodno krožiti v njenem časopisju, tedaj jim mora tudi verjeti."

Liebknechtova kazen poostrena.

Amsterdam, 24. avg. — Na priziv dra. Karl Liebknechta, da se mu olajša kazen, je nemška vlada odgovorila s tem, da mu je poostрила kazen na štiri leta in eden mesec. Vrhutega je izobčen iz armade in civilne pravice so mu odvzete za dobo šestih let. Tako poročajo iz Berlina.

Nemčija priznava poškodbo bojne ladje.

Berlin, 24. avg. — Poluradno se razglasa, da je bila torpedirana tudi večja bojna ladja Westfalen v pomorski praksi z britiško flotno dne 19. avgusta, toda ladja je bila le lahko poškodovana in bo kmalu popravljena.

(V večeršnjem poročilu je nemška admiraliteta tajila, da bi bila katera druga ladja prizadeta, razen tistih, o katerih je bilo izdano uradno poročilo kmalu po bitki.)

Obenem poročajo iz krogov admiralitete, da so izgubili Angleži in Francozi do 1. avgusta 72 bojnih ladij v skupni tonazi 496.050, medtem ko znašajo izgube Nemčije 25 bojnih ladij v skupni tonazi 62.667.

Nemčija gradi nadseppeline.

London, 24. avg. — Vlada ima informacije, da gradi Nemčija ogromne seppeline, pravzaprav nadseppeline, ki bodo imeli dva milijona kubičnih čevljev kapacitete in dolgi bodo 780 čevljev in 80 čevljev visoki. Pluli bodo z največjo hitrostjo 80 milj na uro v višokosti 17.000 čevljev in imeli bodo šest motorjev s skupno močjo 15.000 konjskih sil. Ti nadseppeline bodo lahko nosili pet ton bomb in bodo oboroženi s tremi strojnimi puškami: ena na boku, druga na prednjem koncu in tretja na vrhu. Možna bodo imeli 35 mož. Dva taka nadseppeline sta že izgotovljena in štiri bodo dovršeni v oktobru.

Trije nedolžni Irči ustreljeni.

Dublin, 24. avg. — Uradna preiskava rebeljona v zadnjem aprilu je večeraj dognala, da so bili ti trije nedolžni trije Irči, ki niso bili čisto nič zapleteni v revolucijo, kapitan Colthurst jih je dal enostavno prijeti v stražarnici kjer so čuvali na stotine osumljenih Ircev, in jih ukazal ustreliti na planem brez vsake vojne razprave, še celo oni ni jim pustil zavezati. Colthursta so pozneje postavili pred vojno sodišče zaradi tega dogodka in na vprašanje, zakaj je dal ustreliti nedolžne ljudi, proti katerim ni bilo nobenih dokazov, je odgovoril hladnokrvno: "Zato, ker si me je zdelo, da je to najboljšje." Kapitana so spoznali krivim umora, a obenem so razsodili, da je blazen (?), v sled česar je ušel kazni.

En sam zeppelin je krožil nad Anglijo.

London, 24. avg. — Vojni urad naznanja, da je zadnji noč sam samcat zeppelin krožil nad istočasno angleškim obrežjem, toda klode da ni naredil nobene, ker so vse bombe padle na odprto polje. Protizračni topovi so bombardirali zeppelin, kateri se je kmalu izgubil nad morjem.

Submarinka "Deutschland" se je povrnila poškodovana.

Hague, 24. avg. — Nemška trgovska submarinka "Deutschland" je priplula v sredo pred ustje reke Wezer v Bremen. Submarinka je potovala 23 dni in kapitan Paul Koenig je sporočil, da je vse potovanje pri najboljšem zdravju. Podvodna ladja je malo poškodovana, toda kapitan in moštvo niso še zdaj le povedati, kako je nastala poškodba. Izjavljajo pa, da je bilo morje večidel mirno in da niso imeli nobenih sitnosti s stroji. O svojem bivanju v Ameriki so vsi izražajo pohvalno, rekoč, da

je ameriška vlada postopala zelo neutralno, ker je dala submarinki stražo svojih ladij do meje ameriškega vodovja. Kapitan izjavlja, da je submarinka plula pod vodo sto milj, čim je prišla na odprto morje, v sled česar ni bilo nobene nevarnosti pred angleškimi križarkami, katerih je bilo najmanj 8 na straži pred vhomom v Chesapeake Bay.

Iz Bremena poročajo, da je imel kapitan Koenig slavnostni sprejem in da je njegovo ime razneseno po vsi Nemčiji ko veliki junak. Govori se celo, da ga je cesar Viljem povabil v avdienco, kjer mu bo osebno čestital na vpešnem potovanju pod vodo.

Druga vest se glasi, da je druga submarinka "Bremen" čakala v Bremenu ves čas, dokler ni dobila nova družba podmorskih trgovskih ladij poročilo pred sedmimi dnevi, da je "Deutschland" na varnem in da pride v enem tednu v Bremen. Submarinka "Bremen" je na to odpotela iz Nemčije 16. avgusta, in če bo potovala s hitrostjo svoje sestrake ladje, mora priti v Zedinjene države najkasneje 8. septembra.

Iz slovenskih naselij.

Chicago, Ill. Slovenski pečlarski klub v Chicagu, priredi v nedeljo dne 27. avgusta t. l. izlet in piknik v Willow Springs, Ill.

Začetek kadar kdo pride, ali najboljše je, da se "pečlariji" zberejo zjutraj ob osmih pred gostilno Jos. Perkota, 2226 So. Wood St., odkoder se odpeljejo skupno v najetem "avtotrčku," naravnost na prostor kjer se bo piknik vršil. Vstopnina je \$1.00 kot po navadi, 50c pa za prevoz, na obe strani, to je zjutraj tje in zvečer nazaj. Otroci prosti. Vsak pečlar ali pečlarica ki se misli piknika vdeležiti, naj bi se vsaj do petka zvečer (25. avg.) zgledil v pečlarskem glavnem stanu pri Mr. J. Perkotu, da se lahko naroči potrebne stvari za piknik.

Ker je bil zadnji piknik slovenskih pečlarjev in pečlarice, kateri se je vršil meseca junija na istem prostoru, nekaj imenitnega, upati je, da ga bo ta še presegl. Zato na noge slovenski pečlariji in 80 čevljev visoki. Pluli bodo z največjo hitrostjo 80 milj na uro v višokosti 17.000 čevljev in imeli bodo šest motorjev s skupno močjo 15.000 konjskih sil. Ti nadseppeline bodo lahko nosili pet ton bomb in bodo oboroženi s tremi strojnimi puškami: ena na boku, druga na prednjem koncu in tretja na vrhu. Možna bodo imeli 35 mož. Dva taka nadseppeline sta že izgotovljena in štiri bodo dovršeni v oktobru.

Imperial, Pa. Za jetiko je umrl tu rojak Frank Miklavčič, star 23 let.

Bolehal je nad eno leto. Doma je bil iz Gorenje Dobrave nad Škofjo Loko. Spadal je v društvo Prostost, šte. 106 S. N. P. J. V stari domovini zapušta stariše, brate in sestre, tukaj pa enega strica. — Blag mu spomin!

Johnstown, Pa.

V nedeljo, 3. septembra in v ponedeljek, 4. septembra se vrši v Johnstown, Pa., velika slavnost jugoslovanskih pevskih društev. Ob tej priliki se bo tudi ustanovila Zveza jugoslovanskih pevskih društev, ki bo imela v prvi vrsti namen prirediti vsako leto po en koncert. Slavnost se bo vršila v velikem obsegu in je prva prireditev te vrste, zato pričakujemo, da nas obiščevo obišče v obilnem številu. Bližnja društva naj bi iz simpatije do te prireditve opustila svoje društvene zabave in naj raje nam pomorejo do boljšega vapeha. Tu objavljam vnapred cele slavnosti:

Vpored

za veliko jugoslovansko pevsko slavnost, ki se vrši v Johnstown, Pa. dne 3. in 4. septembra 1916.

Nedelja, 3. septembra.

Sprejem dožlik društev. Ob 9h dopoldne skupna vaja tamburških društev v Maještic gledališču.

Ob 10h dopoldne skupna vaja pevskih društev v Maještic gledališču.

Ob 2h popoldne koncert v Maještic gledališču.

Ob 8h zvečer banket v Hrvaški dvorani na 7. ave.

Ponedeljek, 4. septembra.

Ob 9h dopoldne zborovanje za ustanovitev Zveze jugoslovanskih pevskih društev v društvenih prostorih pev. društva "Bled" v Conemaugh, Pa.

Popoldne ljudska veselica, piknik na V. Faltovi farmi v Mirellville; prosta zabava, petje, godba in ples.

Koncert.

1. Moxham godba "Naprej!"
2. Zdrženi tamburši: Viena hrvaških narodnih popevka.

3. Skupna društva: Fr. Gerbič: Slovanski brod.

4. Bled: a.) St. Pimnat: Jesen in poulad. b.) Dr. T. Ipavec: O blačku.

5. Rodoljub: a.) G. Eisenhuth: Spas brodarja b.) V. Novak: Hri vatom.

6. Edinost: A. Foerster: Pobratimija; bariton solo poje Prim. Kogo.

7. Sloboda: a.) M. B. Rašan: Istarska himna. b.) M. B. Rašan: Sv. večer.

8. Ženski cvet: H. Volarič: Lili ja počica, pojeta Ga. Fani Susman, sopran in gd. Mary Sever, alt.

9. Vihar: a.) T. A. Vogel: Cigan; tenor - solo poje Fr. Naglič. b.) x x Socialistična himna.

10. Zvon: a.) K. Handl: Svoji k svojim, b.) H. Volarič: Zvečer.

11. Tatran (slovaško): Th Rendasy: Napred Slovači!

12. Zvon (mešani zbor) A. Foerster: Naše gore. b.) Jan. Laharnar: Pozdrav.

13. Edinost: A. Foerster: Po vjejte ve planine.

14. Skupna društva: F. Vilhar: Slovenae i Hrvat.

15. Tamburaši: Kolo.

16. Moxham godba: Viena hrvaških popevka.

Pripomba. Kdor bi želel imeti prenočišče, naj se mi takoj nazna ni.

Ignac Hudé,

913 Von Lunen Rd.
Johnstown, Pa.

So. St. Paul, Minn. Nekemu tukajšnjemu rojaku se je oglasil iz Čeljabinska v ruski Sibiriji, Alojzij Pangere, doma iz St. Vida na Dolenjakem. Poroča, da so z njim v ujetništvu še sledeči Slovenci: Lovrene Peršolja, doma iz Brd, Šmrtno na Goriškem, Matvež Kotar od sv. Križa pri Liti ji, vas Moravske gora, Mihael Košnik iz vasi Viljevi pri Kranju in Frane Brie iz Hude Južne na Primorskem. Naslov je sledeči: Alojzij Pangere vojnoplenjnj itačija Čeljabinsk, kontora 18, gubernija Orenburg, Sibirija, Russia.

Chicago, Ill., 24. avgusta. — Salunarji v Chicagu, organizirani v Liquor Dealers' Protective Association so prišli do spoznanja, da delajo dobro kupeljo pivovar narji in žganjekuharji, odkar je župan Thompson zaprl salune ob nedeljah. Dobiček pivovarjev in žganjekuharjev se je izdatno pomnožil, odkar je bil izdan ukaz, da morajo biti saluni ob nedeljah zaprti. Salunarji so prišli tudi do prepričanja, da jih pivovar narji, žganjekuharji in drugi trgovci z opojnimi piščami, ki jih prodajajo v buteljkah in na galone, ne podpirajo v boju proti zakonu, ki določa, da morajo biti gostilne zaprte ob nedeljah.

Liquor Dealers' Protective Association je sklicala za danes popoldne izredno sejo, da izdelajo bojni načrt proti pivovar narjem in žganjekuharjem. Salunarji bodo dokazali, da pivovar narji in žganjekuharji z oglašanjem v časnikih in z lepaki zavažajo ljudi, da kupujejo direktno od njih in ne dajo salunarjem prilike, da bi bil deležen profita.

Nadalje vzemirja salunarje, da so veletrovin, ki so podobne velikim tržnicam, v katerih je vsakovrstno blago na prodaj in seveda tudi opojne pišče, pomnožile prodajo žganja za osmideset odstotkov, odkar so saluni zaprti ob nedeljah.

Neki odbornik Liquor Dealers' Association je dejal:

"Tržnicam podobne prodajalne so največje razvalinke žganja v mestu. Ne plašajo obilnega dovoljenja za salune in kupujejo na debelo. Konzenkventno kupujejo žganje in pivjo v steklenicah za vredno ceno, tako, da saluni ne morejo njim konkurirati. Če se hočete prepričati, kako je Chicago suho ob nedeljah, kar pogledajte goričjo okrog stojnje za prodajo žganja v tržnicah v notranjem mestu, pa tudi zunaj njega, kjer se drenjajo ljudje za blago po vredni ceni.

Liquor Dealers' Protective Association je poslala protest illinojskim kongresnikom in senatorjem proti prodajanju piva, vina in žganja z voza. Colninski zakon določa, da se morajo vse opojne pišče prodajati na prostoru, ki je imenovan na oblastvenem dovoljenju.

Salunarji se pritožujejo, da pivovar narji in žganjekuharji pošiljajo vozove, popolnoma "slepim pujskom," da prodajo blago, kjerkoli je mogoče. Pritožili so se

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junja 1907
v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: CHICAGO, ILLINOIS.

UPRAVNI ODESEK:

Predsednik: John Vogrič, box 214, LaSalle, Ill.
I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, b. 86, Girard, Kans.
II. Podpredsednik: Jožef Kuhelj, 9469 Ewing ave. S. Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderbar, 2708 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Telephone Lawndale 4635.
Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.
Zapisnikar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADEŽNI ODESEK:

Jož Ambrožič, 351 box, Canonsburg, Pa.
Paul Berger, 741—1st St., LaSalle, Ill.
F. S. Tauchar, 674 Ahasy Ave., Rock Springs, Wyo.

POROTN ODESEK:

Anton Hrašt, 811 95th Ave., New Duluth, Minn.
Anton Peterlin, 6307 St. Clair ave., Cleveland, O.
Jože Radišek, 679 box, Smithon, Pa.
Rudolf Pieteršek, 436 box, Bridgeville, Pa.
Albina Hočvar, 18 Beard ave., Detroit, Mich.

UREDNIK "PROSVETA"

Jože Zavertnik, 3019 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

VEHOVNI EDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair ave., Cleveland, Ohio.
Vse denarne zadeve in stvari, ki se tičejo glavnega urada, so imajo pošiljati na gl. tajnika.

Pritožbe glede nerednega poslovanja na predsednika nadzornega odeska Jože Ambrožiču.

Zadeve prepirljive vsebine predsedniku porotnega odeska, A. Hraštu.

Vse druge stvari, ki imajo stik s "Prosveto", izvemaj spremembe naslovov uradnikov krajevnih društev pa "Prosveti", 3019 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

tudi na notranji colninski oddelek v Chicagu, a storjenega še ni bilo nič. Pismo sta podpisala Fred Rohde, predsednik, in R. J. Kisane, tajnik salunarske organizacije.

ZAPOMNITE SI!

Dopis, član, društva, na naznanila in vesti in vsi drugi spisi in poročila, ki se tičejo novic, ter sploh vse, kar je v zvezi z uredništvom, naj se pošilja na sledeči naslov:

"PROSVETA"

(Uredniški oddelek),

3019 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Naročnina, oglaš, spremembe naslovov, pritožbe glede nerednega delovanja lista, poročila zastopnikov glede naročnikov, denar za oglaš in vse druge denarne pošiljave, ter sploh vse, kar je v zvezi z upravitelstvom, naj se pa pošilja na sledeči naslov:

"PROSVETA"

(Upraviški oddelek),

3019 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Ako te storite, tedaj pride vsaka pošiljana stvar takoj v prave roke brez vsake zamude. Če torej želite, da je povsod točnost, držite se tega!

J. J. LAHEY.

Pogrebnik in balsomalec.

Gospa Margaretha E. Lahey
balzomovalka za ženske
Granite City, Tel. 63

Madison, Ill.
Bell, Tri - City, Tel. 63.
(72 — 78).

DELO DOBI

Petindvajset vlivarjev (squeezers in na bené); kontraktno delo, stalno in dolgo trajajoče delo, nobenih sitnosti; dobri vlivarji zaslužijo \$4.00 do \$5.00 dnevno. Pridite takoj pripravljeni za delati.

TERRE HAUTE

MALL & MFG. CO.

Terre Haute, Ind.

(2. week 8.—14. — 8.—26.

SLUŽBO DOBI.

Išče se dobrega in izkušenega človeka, da vodi trgovino, v zadnji z grocerijskim blagom. Jamčevine \$3000.00.

Ponudbe je treba poslati najkasneje do 29. avgusta 1916, na sledeči naslov:

ISAAC KARPILA,

Aurora, Minn.

Box 618. (21 — 26).

Gotova znamenja bolezn

Ali vas bole ledja?

H. H. von Schlick, slavnoznan naravni zdravnik in tovarnar Bolgarskega Krvnega Čaja, kateri je s stoinostisoč bolnimi v stani svezi in dobiva od njih, katerim je Bolgarski Krvni Čaj vrnil zdravje, cele kupe zahvalnih pisem, Vam svetuje Bolgarski Krvni Čaj kot najboljši in najbolj zasledljivo zdravilo zoper bolezn v ledjih.

"Mene je zelo bolel želodec in v ledjih me je trgalo; moja mala hčerka pa ni mogla niti jesti, niti spati. Odkar pijem Vaš Bolgarski Krvni Čaj, je moj želodec v najboljšem redu, ledja ne več ne bole, hčerka moja je pa zdrava in debela."

Eno veliko škatico Bolgarskega Krvnega Čaja, ki traja za pet mesecev, pošljemo za en dolar knauor koli:

Marvel Products Co.

8 MARVEL BLDG.

PITTSBURGH, PA.

Pripomba: Ako hočete pošiljatev osigurati pošljite 10c več.

Naročite se na dnevnik "PROSVETA"

Najboljši slovenski dnevnik v Zd. državah. List prinaša dnevno dobre, podudljive članke, novice iz starega kraja in Amerike, sploh celega sveta, zanimive romane in zabavno čtivo.

Naročnina stane za celo leto \$3.00, pol leta \$1.50 za Zd. države. Za naročnike izven Zd. držav, izvenmli Canade, stane za celo leto \$4.50, za pol leta \$2.25. Havnotsko stane za celo leto \$4.50 in pol leta \$2.25 v mestu Chicago in So. Chicago.

Imena, naslove in naročnino pošiljajte na sledeči naslov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETA", 3019 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Vse pošilje denarne nakaznice — Money Order, bančne draft ške se naj naslovi na "Prosveta" S. N. P. J. Ne rabite osebnih imen!

Naši zastopniki so društveni tajniki.

DENAR.

Podoben M-k.

(Nadpisovanje)

"Upam, da ju nisi silila preveč," omeni Jordan.

"Seveda sem! Kar tako se nisem dala odpoditi. Tedaj sta pa padla po tebi in — zdaj vidiš, da ne prikrivam ničesar. Obljubila sem sama pri sebi, da ti ne povem tega. Ponovila sta stare besede, da sta že davno vedela, da pisarjenje za časopise ni nikakršno življenje in da bova oba končala v javni bolnišnici. To me je vželo in že sem mislila oditi, ko je prišel kapitan. Saj veš, utric Chave me je vedno imel rad in v njegovi navzočnosti se nista več upala ugovarjati, zlasti ko je stric na kratko oštel očeta, češ to ima zdaj od igre in da bi bilo boljše, da pomaga hčeri kakor pa špekulantom. Tedaj me je mama potegnila na stran in mi stisnila petdeset frankov v roko rekoč, da to zadostuje za par dni in potem se še lahko oglašim."

"Petdeset frankov? Beraških petdeset frankov? In ti si jih vzela!"

Marcela ga je prišla za obe roki hotela pomiriti.

"Ne bodi hud, Paul! Seveda sem jih vzela in znala sem tudi, da jih ne bi ti nikdar nesel na policijo in zato sem šla naravnost na policijsko postajo v ulici Cadet. Ali pomisli, policija ni hotela vzeti denarja rekoč, da imajo poziv od Buscha zaradi denarja, ki je v prodaji pohištvo in da edini Busch lahko ustavi proces. O, ta grdi Busch! Ni ga človeka, ki bi se mi bolj studil! Ampak kaj sem hotela? Šla sem v njegovo pisarno v ulici Feydeau in grdo se je končno zadovoljila s petdesetimi franki in zdaj imava mir za štirinajst dni."

Jordan je komaj zadrževal solze, ki so mu stale v kotličkih očesa, tako je bil ganjen vsled povesti svoje žene.

"To si naredila ti, moja mala ženica, vse to si storila!"

"Da, ljubeček moj! Nisem te hotela motiti. Kaj je meni za to, če se pečam s takimi odurnostmi, samo da imam ti mir!"

Dalje je Marcela pripovedovala med smehom, kako je bilo pri Buschu. Našla ga je med gomilami umazanega papirja in on jo je sprejel surovo, grozeč se, da njima ne pusti niti kosa obleke na tleh, ako ni ves dolga plačan tisti trenutek. Ona se pa ni dala ostrašiti. Ravno narobe: zrastle ji je pogum in ga je vprašala, zakaj je dolga narasla iz tristo na sedemsto in trideset frankov, medtem ko je on pobral tiste obveznice na kakem smetišču in morda nima ne sto centov stroškov. Busch je pa pihal kakor gad in rjovel, da je kupil obveznice za visoko ceno, da je izgubil veliko časa, da, dve leti, preden je našel dolžnika in da po vseh postajah zasluži plačilo za svojo premetenost, ker je znal priti tebi na sled. Dobro je za tiste, ki se znajo izmuzati ali toliko slabše za dolžnika, kadar je v pasti. Vendar je vzel petdeset frankov, češ da ni tako slab človek, da se ne bi dal pregovoriti. Grdoba!"

"O, ti moja zlata ženica, kako hrabra si mi! Oj, kako te ljubim!"

Jordan je objel Marcelo in jo poljuboval v prsi glavnega urednika, ki je šel ravno takrat mimo. Nato je zašepetal: "Koliko denarja še imava?"

"Bedem frankov."

"Bravo!" vzklikne Jordan veselo. "To bo ravno za dva dni in meni ni treba beračiti za nezaključeno plačo, katero bi mi itak odrekli. Beračenje mi je preveda. Jutri pa pojdem k listu 'Siecle', mogoče da prodam kak članek. Oh, če bi le mogel dovršiti svojo novelo, potem bi že bilo nekaj denarja!"

Marcela mu vrne poljub.

"Vse pojde naboljše, dragi. Zdj me pa spremiti domov, ali ne? Na potu se bova ustavila v ulici do Clichy in bova kupila lepega, rdečega slanika. Videla sem jih jutraj; krasne slanike imajo v izloži in dobro se bodo prilagile za jutro. No, bova pa imela slanino s krompirjem."

Jordan je naprosil svojega tovariša v uredništvu, da naj prečita namesto njega korekturo, in je odšel z ženo. Za njim sta odhajala tudi Sakard in Huret. V tistem hipu se je ustavila kočija na cesti pred poslopjem in zadnja dva sta videla baronico Sandorfovo, ki je stopila iz kočije in naglo odhitela po stopnicah. Baronica je večkrat obiskala Jantroja. Komaj jo je Sakard zagledal, in ga takoj razpalile njene velike in rdeče obrobijene oči in malo je manjkalo, da ni šel za njo.

Baronica ni niti sedla, ko je stopila v ravnateljstvo pisarno. Na kratko je pozdravila Jantroja in ga vprašala, če je kaj novega. Čeprav je bil Jantro zdaj bogat, je ona še zmiraj nastopala napram njemu kakor takrat, ko je šel hodil v hišo njenega očeta, M. Ladrikorta, z upognjenim hrbtom borznega sluga, čakajoč na naročila. Njen oče je bil velik surovež in ona še ni pozabila, kako je enkrat sunil Jantro v konec hrbtenice, da se je skobalil po stopnicah, ko ga je klala jeza zaradi izgube na borzi. Ampak zdaj je bil Jantro pri studenem koristnih novic in baronica je hotela biti z njim prav domača.

"Ali je kaj novega?"

"Nič ne vem."

Baronica ga je zapeljivo gledala v sumu, da ve, a noče povedati. Skušala je izvleči iz njega, kolikor se bo dalo, in je govorila, da se najbrž bliža neumna vojna med Italijo, Avstrijo in Prusijo. Na borzi vlada panika; italijanske zadolžnice so grozno padle, kakor tudi vse delnice. Ona je pa zelo nervozna, ker ne ve, kako bi se gibal v tem položaju, kajti riskirala je že velike svote in že se bliža likvidacija.

"Zakaj vam ne da zanesljivih informacij Vaš soprog?" vpraša Jantro malo zbadljivo. "On ima vendar najlepšo priliko, ker je v avstrijskem poslanstvu."

"Eh, moj soprog!" zamrmra ona in namrdne ustnice. "Od njega ne dobim ničesar več."

Jantro se je smejal in baronica je vedela, da se smeje na njen račun. Gotovo je mislil na Delkambreja, državnega pravdnika in njenega ljubčka, o katerem je slišal, da plačuje njene izgube na borzi, kadar jih hoče ona sploh plačati.

"In Vaši prijatelji ne zvedo nič? Saj imate prijatelje na cesarskem dvoru in v vladni palači, ali ne?"

Baronica se je delala, kakor da ne razume vprašanje, a oči ni odvrnila od njega.

"Ne bodite takini! Povejte mi, če veste kaj!"

Jantro je v trenutku že mislil, da bi vzel njeno plačilo, kajti na skrivnem je koprnel za vsakim ženskim krilom, pa naj bo elegantno ali umazano, in s to špekulacijo je že domač. Ali ona se je v hipu streznila in na njegovo gesto, da je pripravljen, se je vzravala, kakor da je zopet razžaljen njen ponos. S tem človekom, katerega je suval njen oče — nikdar! Toliko se pa še ni ponižala.

"Hm! Vi zahtevate od mene nekaj, toda plačati nečete!" pravi Jantro med prisiljenim smehom.

Baronica ga je gledala mrzlo in iz njenih oči je švigal plamen jeze. Enostavno mu je obrnila hrbet in se napotila do vrat, tedaj jo je pa hotel Jantro še bolj razjeziti.

"Samo še trenutek, madama! Gotovo ste srečali Sakarda, ko ste prišli semkaj. Zakaj ne vprašate njega? Saj veste, da vam ničesar ne odkloni..."

Baronica se naglo obrne.

"Kaj menite s tem?"

"Hm — kaj menim! Kakor vzamete... Nikar se ne delajte tako nevedno. Videl sem Vas v njegovem stanovanju, — mar mislite, da nič ne vem?"

Sandorfovi je planila kri v lica. V nji se je hkratu vzbudil ves ponos njenega rodu, kolikor ga je še živel na dnu pod blatno špekulacijske strasti, v katerega se je pogrezala boljbolj od dne do dne. Kljub temu pa ni vzrojila, temveč je odgovorila mirno, toda ostro: "Kaj pa mislite o meni, gospod? Vi ste norček! Nikdar ne mislite, da sem Sakardova priljebnica! Ne — nisem zato ker nočem biti!"

On se nasmeje in globoko pokloni kot mož, ki je olikan in učen.

"Če je tako, madama, potem ste naredili veliko napako... Povem vam, da ne smete več zamuditi niti ene prilike — Vi, ki vedno stikate za informacijami. Bože moj, dobite jih koliko hočete, samo vzemite, kar pride... O, mehko gnezdece je že tam, samo posezite vanj s svojimi lepimi prstki!"

Baronica se je nasmejala, kakor da mu milostno dovoljuje, da se lahko norčuje iz nje. Poslovila se je in mu podala roko, katero je Jantro krepko stisnil. Ali njena roka je bila mrzla. Ali je mogoče, da se ta ženska s svojimi rdečimi ustnami in z mladim telesom ne zanima za nikogar, kakor samo za ledenokrvnega in koščnega Delkambreja?

Mesec junij je potekel. Petnajstega julija je Italija napovedala vojno Avstriji in dva tedna pozneje je korakala pruska armada v Hanover in osvojila obe Hesiji, Baden in Saksonsko, presenetljivo neoboroženo ljudstvo, ki je živel v miru. Francija se pa ni ganila. Dobro poučeni ljudje so si šepetali na borzi, da ima francoski cesar tajni dogovor s Prusijo že od tistega časa, ko je imel sestanek z Bismarckom v Biarritz. In dalje so šepetali ljudje, da bo Francija dobila lepo plačilo za svojo neutralnost. Vzle temu je padala vrednost na borzi in grozila je očitna kriza. Ko je pa prišla četrtega julija vest o bitki pri Sadowi, kakor strela z jasnega, je zavladala na borzi prava panika. Vse je računalo na dolgo vojno. Avstrija je bila sicer tepena od Prusije, toda premagala je italijansko armado pri Custozzi; govorilo se je, da zbira Avstrija svojo armado na italijanski meji in da se ne briga, kaj se godi na Češkem. To so bili tužni glasovi in na borzi je vsakdo ponujal svoje delnice, ali kupca ni bilo.

Četrtega julija ni šel Sakard v upravništvo lista do šeste ure zvečer, toda Jantra ni bilo tam. Mož je začel zanemarjati svoj posel in večkrat se je izmaknil za dve ali tri ure, nakar se je povrnil s krvavimi očmi in a težko glavo; nihče ni pa vedel, kaj ga bolj mori: vino ali ženske. Pisarna je bila torej prazna in edini Deži je obedeloval na mizi v predstobi. Sakard je napisal dva pisma in že je hotel oditi, kar naenkrat prisopiha v pisarno Huret, rdeč kakor rak, in v veliki razburjenosti ni zaprl vrata za seboj.

"O, moj dragi prijatelj... dragi prijatelj!" Dušilo ga je in z obelna rokama se je tiščal za prsi.

"O — o, od Rogona prihajam! Tekel sem vso pot, ker nisem imel časa iskati kočije. O — o, Rogon je prejel depešo... Jaz sem jo čital... Novica — novica — o, kakšna novica...!"

Z groznim pogledom ga ustavi Sakard in naglo zaklene vrata, kajti videl je, da se Deži že plazi v bližini in nastavlja ušesa.

"Povej, kaj je!"

"Avstrijski cesar je dal Benečijo Italijanom s posredovanjem našega cesarja, katerega je sprejel za posredovalca, in zadnji bo zdaj apeliral na Prusijo in Italijo za premirje."

"To pomeni, da bo mir!"

"Kaj pa drugega kot mir?"

Sakard je bil kakor omanjen in v prvem hipu ni vedel, kaj naj to pomeni. Ali kakor bi trenil, je udaril po mizi.

"Groska strela — na borzi pa vlada panika!"

Nekaj hipov je bilo vse tiho.

"Ali je novica še tajna?" vpraša hlastno Sakard.

"Popolnoma tajna! Depeša je zaupna in razen Rogona in naju dveh nebo vedel ves Paris najmanj še štirindvajset ur, da je vojna končana; niti vladni listi ne bodo poročali."

(Dalje sledi).

Et resurrexit...

Josip Premk.

(Konec)

"Ali sta bila kaj pri njem?" je vprašal medicince Krizan in zamisljeno potegnil z dlanjo preko čela.

"Se ne izplača," mu je odvrnil mlajši — "je pri popolni nezvesti. Morda premine še nočoj..."

Krizan je skimal in žalostno pogledal v tla. "Škoda, pa še tako mlad, saj jih ima komaj petindvajset. In zaradi ženske, zaradi tiste Mire..." Nato je zamahnil s roko in skimal. "Malo več pa meti sem mu vendar prisodil."

Zagorznik je poslušal z napeto pozornostjo. "Ampak zakaj... in kdo?" je povprašal, toda po njem se ni ozrl nikdo, kakor da ne stoji poleg njih. Niti malenkostnega pogleda mu niso darovali, kakor da ga resnično ne vidijo.

"In ona se je baje še smejala," je nadaljeval medicince Krizan.

"Menda ji je boter sam hudje!" Prijatelja sta se zašepetala, le Krizan je ostal resen in mračen.

"Najbrže je meril naravnost v srce," je menil mlajši — "pa se je po nesreči zarila kroglica nekoliko preniko."

Fran Zagorznik se je šudil vedno bolj, a prijatelji se niso menili za njegovo začudenost, še ozrli se niso po njem, ko so se razšli, in tako je ostal sredi dolgočasne ulice sam s svojo žalostjo...

Kam? — je pomislil, ko je videl, da se nikdo ne ozre po njem in hodijo mimo njega kakor mimo mrtvega kamena. In zahotelo se mu je, kakor še nikoli, da bi se porazgovoril s temi ljudmi, kajti v sebi je čutil silno trpljenje...

Kakor ena sama velika solza so bila vsa njegova čuvstva in v tej solzi je bilo vse tako jasno, kakor da mu leže na dlani vse krivice, ki jih je kdaj trpel in zakrivil tudi sam... Rad bi bil odbehal od teh ljudi, ki so nosili v sebi toliko zlobe, a vezalo ga je nanje še toliko vezi, da se je čutil kakor zaprednega v pajčevino. Zdj, ko ni bilo v njem več nikakega dvoma, ko je bila vsaka njegova misel čistejša od solnčnega žarka, je trpel v svojem velikem spoznanju ne toliko zaradi sebe, kakor zaradi drugih; kajti utelesena dobrota kakor je bil, bi bil neskončno srečen, ko bi uprl le eden vanj svoje hinavske oči in sprejel njegove čiste misli; a hodili so mimo, in Fran Zagorznik ni zagledal niti enega, ki bi mu bil enak...

Takrat se je spomnil tistih mladih ljudi, med katerimi je presedel toliko večerov, in še predno je dobro pomislil na vse tisto mlado navdušenje, na vse težke dvome in miali, je sedel med njimi v zakajeni podstrešni sobi, kjer so se shajali akoro vsak večer.

Pet študentov je sedelo ob dolgi mizi in eden je čital s hripavim glasom historijo o posmrtnem življenju.

"— ko je izdihnil, je postala vsa soba prostorna in polna neke čudokrasne luči, v kateri je živel on sam. Od vseh strani je bila vanj moč, ki ni poznala utrujenosti in ko je razmahnil z zrakom svoja krila, se mu je zamejalo tisoč čudeš... Hitel je dalje, kakor da mora v enem samem hipu uzreti vso to veseljno lepoto, ki jo je svobodno meril s svojim drznim polem. Obetal je nad zlatožitnim poljem, in ga grel v solnčnih žarkih sam ves vroč in zroč v istem hipu v vesoljno vsemirje... Smejale se je v gromu in je z bliskom udaril v zemljo in v vzdihu umirajočega je zaslušil sebe samega... Ali tisti vzdihni so se godili v sanjah, tam nekje v kraju, kjer je oklepala njegov duh ozka ječa. In v tisti ječi se je dogodilo toliko nerazumljivega, majhnega in neznanega, kakor da ni vladala v njej moč silnega duha... Ali ni nekaj sanjal o nečem, kar ga je rodilo in ga ne bo nikoli uničilo? In sredi teh velikih sanj je dvomil in ni imel toliko moči in odločnosti, da bi zrušil tisto ozko ječo in oprostil svoj duh, da se navzije svobode, ki mu je bila odvzeta in se povrne v kraljestvo lepote, ki je v ječi ni poznal... In koliko nizkega je bilo v tistih znanjskih sanjah! Lupina je ukazovala in jedro se je moralo pokoriti in trpeti bolečine, ki so mogoče samo v tistem predživljenju. Zdj, ko je odpadla lupina, je vzkliklo jedro po svoji volji in moč, ki je bila zatrta v njem, se smeje in ne razume tistih mej, ki jih nekaj ni mogla prekoriti. Včasih je pač siknil plamen čez odmerjeni rob tistega smejnega netovara, ki se

je ustvaril, da le za kratak hip priklene nase božansko moč, ki ji ni začetka ne konca in najde svoj pravi dom v prvem hipu navidezne konca... a vsakikrat, kadar se mu je zahotelo iz ozke celice, je nudilo telo vse najlažje prevare, da ga priklene tembolj nase... Ali naposled je vendar padlo blato od božanstva in v najvišji zvezdi se je šudil majhni iskri, ki jo je spoznal za kraj svojega trpljenja..."

Namlajši med njimi, ki pa je imel že tudi okrog petindvajset let, je segel po kozarec in izpil na dušek. Nato se je nasmešnil in je skimal. "Ne verujem..."

Drugi so skomizgnili z rameni in so se zamislili.

Fran Zagorznik pa jih je motril molče in je mislil čudne misli. Ti blede, suhi obrazi so bili sicer prav isti, ki jih je gledal toliko večerov, a njihove besede so bile laž in laž je bilo marnikaj, kar so mnogokrat tako sveto trdili... Zagorznik se je šudil, da ne spozna svojega greha in je spregovoril glasno in proseče, zakaj zaradi njih je trpel tudi on sam. Toda študentje so segli po kozarec in videlo se je, da Zagorznika ne vidijo in ne slišijo.

"Mogoče pa je vendar," je pomislil eden — "in če je res, rad umrjem še nočoj!"

"Beži, no," ga je zavrnil sosled — "to pa bi bila vendar prevelika izguba, da bi odšla tako nedoma kar dva."

"Kdo pa še?" je povprašal Zagorznik, pa študenti so molčali in vseh oči so postale žalostne in zamisljene...

"In še tako mlad..."

"Kaj mladost," se je trpko nasmešnil najmlajši — "zaradi mladosti vem, da mu ni žal, če živi njegov duh življenja, v katero ni veroval."

"Tudi jaz ne verujem," je priznal drugi. "Menda ni na svetu tako hudobnega človeka, da bi ga kaznovala narava z dvojnimi življenjem, oziroma, da bi mu ne naklonila večne smrti. Tistole, kar si pravkar bral" — se je obrnil proti svojemu sosedu — "bi bila vsaj zame huda kazen... Ne verujem!"

"Škoda, da nam ne more razodeti in povedati resnice, je zopet pomislil najmlajši, in v njegovem obrazu je bila tako odkritosrečna, žalost, da je občutil Zagorznik ob prvi besedi vse njegovo veliko žalost, da je občutil Zagorznik ob prvi besedi vse njegovo veliko hrepenenje..."

"Ampak kdo?" jih je vprašal, pa študentje so gledali zamisljeno predse, kakor da je spregovoril njegove besede veter, ki je stresal slabo priproto okno ali plamenček, ki se je majal v luči in zdajpazdaj puhnil proti stropu oblaček rjavkastega dima.

"Pa da bi bila vzrok samo tista ženska," je zamrmral komaj slišno najstarejši, ki je sedel prav poleg Zagorznika samega — "skoro ni verjetno. Morda ga je gnala v smrt več radovednost, zakaj je bil poklican v življenje, ki je imelo zanj le žalost in trpljenje; saj veste, da je on največkrat dvomil o večni in resnični smrti. Vse tisto, kar govorijo zaradi Mire, se mi zdi bolj v olepiavo, glavni vzrok pa nosimo tudi mi v svojih dušah..."

"Zato je bolje, da ne verujemo," je rekel najmlajši — "in molimo v smrti konce vseh koncev!"

Fran Zagorznik se je dvignil razburjeno in je spregovoril z zapovedujočim glasom: "Ampak kdaj ste dobili med se menit tako enakega. In zaradi Mire pravite... Kaj? Kdo?"

Vsi so prikimali in zamrmrali: "Res, bolje, da ne verujemo!"

Na Zagorznikove besede ni odgovoril nihče, še ozrli se niso po njem, dasi se je zdelo njemu samemu, da se stresa vsa soba od njegovega glasu.

Pa tistikrat je živel že ves v spominu dogodka, ki se je dogodil nekoč v neki čudni preteklosti, v sanjah morda, toda prav na mestu, kjer je stal tisti trenutek Fran Zagorznik.

Blatna kolovozna pot se je bila ob Ljubljani, ki je tekla leno in brez čuma svetlikajoča se v mesečini kakor motno olje. Na nebu ni bilo več tistih zaspanih oblakov, od vzhoda do zapada je bilo posejano z drobnimi zvezdami, in tam zadaj visoko nad mestom se je kopal mesec v ribniku rumene mesečine.

Fran Zagorznik je gledal na reko in se je spomnil tistih težkih sanj, ko je stal prav na tistem mestu in se poslavljaj od vsega...

Toda samo za kratak hip, potem ni mislil na ničesar več in je postavil samokres ravno na steno in bogve kako, da ni sprožil, ni imel ničesar več iskati na svetu; ampak zaslanj tiste težke re tam v bolnišnici. In vendar se ga našle tudi tam tiste velike ve oči, ki so gledale vanj vse noce in v objokane, kakor da jim je žal vseh tistih prezirljivih pogledov, s katerimi so kdaj bledela njegovo vdano dušo...

Fran Zagorznik je vztrepetal v neki opojni slasti čudolepih snov, ki pa niso poznali nikake bolečine niti strahu, dasi je prijatelj z bliskovito naglo naravnost v tisto sobo, kamor se je napotil nekaj že tolikrat, a vedno plašno obstal pred težnimi vrati.

Na širokem divanu je sedel gospodična Mira v svetli domni obleki in se igrala s tolsto demin plešastega gospoda, ki je imel prepasan trebuh z debelo zlato vrzičico, in ga je motril Fran Zagorznik nekaj časa, kakor da ne more najti v spominu njegovega obraza. Ampak spoznal je kmalu gospoda Blatnika, ki je veljal po vsem mestu za bogatega vdovca in se ni prav nič začudil. Le le mu ni ugajalo, da se Mira ni po njem niti ozrla, dasi je videl obdaj čelo v bolnišnici njene oči tako žalostne in objokane, kakor da nosi v sru s samo kesanje...

Stopil je prav k njej in njen obraz se mu je zdel popolnoma tisti obraz gospoda Blatnika, tisti roka je bila taka in ničesar ni bilo na njej, kar bi navdalo Frana Zagorznika s hrepenenjem, in ga je čutil do nje v času tistih davnih sanj... Takrat si je hotel pogneti zaradi nje krogle naravnost v srce; a zdaj je čutil, da se je godilo vse le v nekaki blaznosti v času, ko se ni čutil sebi blagodejnega miru, kakor tisti hip, ko se mu je zadelo tako nerazumljivo in smešno, da bi ga sklanja gospod Blatnik k njej in jo poljubljuje v lice, ko reži za njeno belo poltjo vendar prav tako gnusna lobanja, od kakršne se je ravno pred tremi dnevi obrnil s pokopališču s studom in gnevom.

A nekaj je bilo vendar v njej, ki je navdajalo tudi Frana Zagorznika s čuvstvom prijetne sorodnosti: včas, ko je drsal gospod Blatnik s svojimi debelimi ustnicami po njenem obrazu, je začutil Fran Zagorznik, kakor da je dani vanj njegov lastni dih: misli, ki jo vezale nanj, je spoznal in spoznal za svoje kakor mati svojega otroka. Vse drugo pa mu je bilo tako tuje, neznamo in brezpomenbno, da se je šudil, čemu je tistih mračnih sanjah toliko mislil na to bitje...

Takrat je vstopila mati, ogrevala v dolgo mantiljo, in je za obostala pri vratih, kakor da se začudila Frana Zagorznika, ki je še ni nikoli posetil na stanovanju. Ali njene nemirne mežikajoče oči niso gledale proti Zagorzniku temveč na Miro, ki je pravkar pustila tolstro roko gospoda Blatnika.

"Ali že veš?"

Mira je odkimala in tudi pod Blatnik je stresel z glavice.

Pred dobro uro, ko sem mimo bolnišnice, mi je povzročil, vratar, da je proti mraku umrl..."

"Kdo?" je povprašal brez msti gospod Blatnik, da je odvrnil mati začuden:

"I, no, Fran Zagorznik!"

Fran Zagorznik je vztrepetal in je mahoma razumel vse tisto sladko lahkoto in srečo, ki je čutil ves čas, kakor da je on sam dihal vsega zadovoljstva in sreče.

Morda je zavelo v vetru ali v neki koda, da je tisti hip planil v srebrne mesečine v tisto podoben sobo, kjer so sedeli ob dolgi mizi blede študentje. Mirno se deli in njih obrazi so bili žalostni in zamisljeni...

Fran Zagorznik je videl težke misli in je čutil ves dvom; njemu samemu pa je bilo najtežje, ker jih ni mogel odložiti, kakor je bil osvobodjen sam.

"Verujte!" je zaklical, a študentje so gledali v tla in ga niso slišali. Vstali so in so se podali na da bi se ozrli nanj, ki je dal iz veselstva vse tajne netke večnega življenja...

Ravno nasprotno.

A. — Kamela dela po tleh brez, da bi bila; človek bi kaj le cega ne mogel storiti.

B. — Seveda, seveda, človek bi lahko 7 dni pil brez, da bi kaj delal.